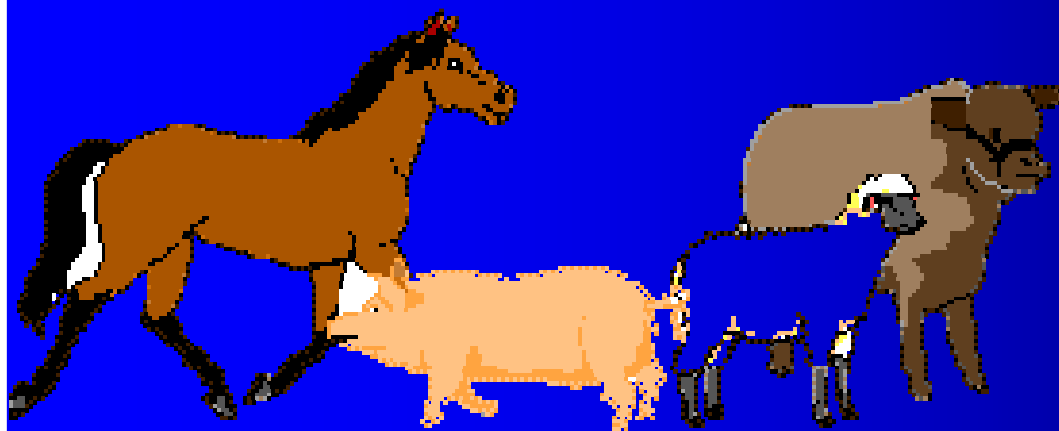

**Põllumajandusloomade
identifitseerimise ja
loomakasvatusevõtete
registreerimis- ja loomateravishoiualane
järelvalve ning kontroll.**

Veterinaar- ja Toiduamet

Loomateravishoiubüroo peaspetsialist

Arvi Raie

Õigusaktid

- **Loomatauditõrje seadus muutus 09.12.2009**
- **Põllumajandusministri 21.12.2009.a määrus nr.128 (vana nr.77)**
- **Põllumajandusministri 18.12.2002.a määrus nr.88 muutus 21.12.2009**
- **Vabariigi Valitsuse 06.06.2000.a määrus nr.184 muutus 17.12.2009**

Loomatauditõrje seadus

● §7¹Bioohutusmeetmed

Loomataudi ennetamiseks rakendab loomapidaja järgmisi bioohutusmeetmeid:

- 1) isiku ja veovahendi liikumise korraldamine;
- 2) loomakasvatushoonesse ja -rajatisse ning loomade pidamiseks piiritletud alale **kõrvalise isiku pääsemise piiramine**;
- 3) loomakasvatushoonesse ja -rajatisse ning loomade pidamiseks piiritletud alale **välisriigist saabunud isiku pääsemise piiramine** enne 48 tunni möödumist selle isiku Eestisse saabumisest;
- 4) karja **juurde toodava looma pidamine muudest loomadest eraldi**, lähtudes looma taudialasest staatusest;
- 5) **haige looma eraldamine tervetest**;
- 6) sööda, allapanu ja muu võimaliku nakkust edasikandva materjali käitlemise korraldamine ning nimetatud materjali korrapärane **puhastamine ja desinfitseerimine**;
- 7) korrapärane **näriliste ja putukate tõrje**;
- 8) loomakasvatushoonesse ja -rajatisse ning loomade pidamiseks piiritletud alale **mets- ja koduloomade pääsemise takistamine** ning muud asjakohased loomataudi leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed.»

- **§ 11 Koduloomade identifitseerimine ja põllumajandusloomade register**

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet **keeldub** põllumajandusloomade registrisse **kande tegemisest**, kui isik on teadlikult **esitanud valeandmeid** või kui isikult on sellist liiki põllumajanduslooma pidamise **õigus loomakaitseaduse § 65 kohaselt ära võetud**.

§ 14. Loomanäituse, -võistluse, -laada, -oksjoni ja loomade kokkutoomisega seotud muu avaliku ürituse korraldamise veterinaarnõuded

- (1) Loomanäitusele, -võistlusele, -laadale, -oksjonile või loomade kokkutoomisega seotud muule avalikule üritusele võib tuua kliiniliselt terve ning veterinaarnõuetele vastava looma. Ürituse korraldaja **peab kaasama veterinaararsti**, kes kontrollib üritusele toodud looma tervislikku seisundit ja veterinaarnõuetele vastavust ning looma heaolu ürituse käigus.
- (2) Looma viimisel ürituselt tema alalise pidamiskohta rakendab loomapidaja käesoleva seaduse nimetatud **asjakohaseid bioohutusmeetmeid**.

§ 43³. Loomatauditõrje programm

Loomatauditõrje programmi võib välja töötada loomapidaja, põllumajandustootjate ühendus või muu isik. Muu tõrjeprogramm peab vastama LTS sätestatud nõuetele, olema kooskõlas asjakohase loomatauditõrje eeskirja, Euroopa Liidu õigusakti ja Rahvusvahelise Episootiabi Büroo väljatöötatud põhimõtete, meetodite, soovitude ja juhenditega.

§ 55. Loomatauditõrjega tekkinud kahju hüvitamine

Loomapidajale hüvitatakse:

- 1) ettekirjutuse alusel tapetud, sealhulgas **kontrolltapetud, hukatud** ning loomataudi tõttu **hukkunud looma väärtus**;
- 2) ettekirjutuse alusel **hävitatud seadme, sööda, pakkematerjali, piima ja munade väärtus**.

§ 56. Toetus loomatauditõrjega seotud kahju hüvitamiseks

Loomapidaja võib kahju hüvitamiseks osas, mille hüvitamiseks ei ole sõlmitud kindlustuslepingut, **taotleda toetust**

Kahju suurus määratakse järgmiselt:

- 1) **looma**, välja arvatud aretuslooma arvestuslik **väärtus**;
- 2) aretuslooma puhul põllumajandusloomade aretuse seaduse § 4 lõike 1 tähenduses eksperdiarvamuse alusel määratud **aretuslooma väärtus**;
- 3) **seadme, sööda, pakkematerjali, piima ja munade** puhul nende tegelik väärtus.

§ 57. Taudikahjutoetuse taotlemine

Loomapidaja esitab taudikahjutoetuse saamiseks VTA-le taotluse **10 tööpäeva** jooksul ettekirjutuse alusel looma tapmise, sealhulgas kontrolltapmise, hukkamise või loomataudi tõttu hukkamise päevast arvates ja lisab **kahju suurust tõendavad dokumendid**.

Loomapidaja **teavitab VTA-le viivitamata** selle kindlustuslepingu alusel talle **väljamakstud kindlustushüvitisest**.

§ 57¹ Taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine

Ei rahuldata:

1. Loom tapeti teaduslikul eesmärgil
2. Tapeti ilma asjakohaste ettekirjutisteta
3. Loom hukkus enne loomataudi kahtluse püstitamist
4. Ei täidetud kauplemise järelevalve seaduses sätestatud nõudeid
5. Loom ei ole nõuete kohaselt ID-d ja registreeritud
6. Taotleja takistas teadlikult järelevalve tegevust ja ei täitnud nõudeid
7. Taotleja on esitanud valeandmeid vms.
8. seade, sööt, pakkematerjal, piimvõi munad hävitati ilma ettekirjutuseta
9. Kahju hüvitamiseks on sõlmitud kindlustusleping

Põllumajandusministri 21.12.2009.a määrus nr.128

- Hobuslaste identifitseerimine
- Teise LR toimetamisel lammastel ja kitsedel elektrooniline kõrvamärk
- Loomade märgistamise ja liikumise kohta taotluse näidisvormid PRIA veebilehel
- Loomapidaja esitab PRIA-le teatise sigade ja **mesilaste** kohta 1.mai seisuga 15-ks maiks ja lammaste ning kitsede puhul 1.jaanuari seisuga 15-ks jaanuariks

Põllumajandusloomade arvestuse pidamise kord

- Loomapidaja peab arvestust temale kuuluva või karjas oleva põllumajanduslooma kohta **elektrooniliselt või paberkandjal**.
- Veise, lamba ja kitse kohta ID-number, sünnikuupäev, sugu, tõug/karvkatte värvus, surma või tapmise kuupäev, karja toomise ja väljaliikumise aeg ning sihtkoha aadress koos uue loomapidaja andmetega, lammastel ja kitsedel nummerdamise kuupäev ja genotüüp (kui on teada)
- Sea kohta liikumise kuupäev, sigade arv karjas ja ehitise numbrid (päritolu kari, sihtkari), uue omaniku andmed
- Hobuse kohta –nimi, tõug, sünniaeg, karja toomise ja väljaliikumise aeg ning sihtkoha aadress koos uue loomapidaja andmetega

Põllumajandusministri määrus nr.88

- Registreerimisele kuuluvad kõik mesilad, kus tegeletakse mesindusega
- Ehitise registreerimisel näidatakse äramesilasperede arv
- Ehitise kohta, kus tegeletakse mesindusega ja mis on registreeritud enne 2010. aasta 1. jaanuari, esitab loomapidaja PRIA-le kirjalikult andmed seal peetavate mesilasperede arvu kohta hiljemalt 2010. aasta 1. maiks

Hobuslaste identifitseerimine ja registreerimine

- Hobuslase identifitseerib ja hobuslase identifitseerimise dokumendi hobuslastega tegelev aretusühing komisjoni määruse (EÜ) nr 504/2008 kohaselt.
- **Hobuslase passi** taotlemise korral esitab loomapidaja aretusühingule vastava taotluse.
- Hobuslase identifitseerimiseks paigaldab loomale **transpondri** veterinaararst.
- Transpondri loetamatuks muutumise korral teavitab loomapidaja sellest **2 päeva** jooksul veterinaararsti, kes paigaldab loomale **20 päeva** jooksul sama numbrikombinatsiooniga transpondri.

Hobuste identifitseerimine ja registreerimine

Digitaalne kiip paigaldatakse parenteraalselt aseptilistes tingimustes hobuse kukla ja turja vahelisele kaela keskel asuvale turjaväädi alale.

Hobuslane identifitseeritakse ja märgistatakse **kuue kuu jooksul alates sündimise päevast** või enne sünniaasta 31. detsembrit.

Tapaloomadeks ettenähtud hobuslased

- Inimtoiduks tapmisele minevatel hobustel **kaasas pass alates 01.07.2009**
- **Passis IX jao II osas ei tohi olla** omaniku kinnitust, et vastav hobune ei kuulu tapmisele inimtarbimise eesmärgil.
- Tapale saadetava hobusepartii kohta **toiduahela alane teatis.**

Järelevalveobjektide kontrollimine loomateravishoiu ja loomakaitse valdkonnas.

- Kehtestati ühtne kontrolli akt 21.12.2009 Veterinaar- ja Toiduameti peadirektori käskkirjaga nr.157.
- Karja inspekteerimine (Loomateravishoid, heaolu ja söötmine) **LISA XXIX**
- Aluseks: Veterinaarkorralduse seadus, Loomatauditõrje seadus, Loomakaitse seadus, Söödaseadus, Ravimiseadus

Loomakasvatusevõtte kontrolli teostamine

- Volitatud veterinaararst kontrollib oma tegevuspiirkonnas olevaid loomakasvatusevõtteid ja vormistab akti
- Karjad, kus tegeletakse piimatootmisega, kontrollitakse **üks kord aastas**. Muud karjad **üks kord kolme aasta jooksul**.
- Järelevalveobjekte võib kontrollida teostades plaanilist kontrolli, kaebuse alusel või tunnustamise käigus.
- Akt vormistatakse iga Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) poolt registreeritud ehitise lõikes.
- Akt täidetakse kolmes eksemplaris (üks osa jääb loomaomanikule), akti juures olevad töölehed kahes eksemplaris

Kasutatavad mõisted:

- **Esmatootmine** - põllumajandusloomade kasvatamine põllumajandusettevõttes ning sellega seotud toimingud (sh loomade kasvatamine liha saamise eesmärgil ja tapaloomade transport tapamajja), lüpsmine ja piima hoidmine põllumajandusettevõttes, kalade kasvatamine vesiviljelusettevõttes, põllumajanduslindude kasvatamine (sh munade kogumine ja hoidmine) põllumajandusettevõttes, mesilaste pidamine ja mee kogumine.
- **esmatoodete tootmine** toimub ainult **isikliku tarbimise eesmärgil** st esmatootmise eesmärk on toodete isiklik tarbimine, mitte toodete tasuta või tasu eest üleandmine lisa XXIX
- **esmatoodete tootmine** toimub ainult **väikeses koguses turustamise eesmärgil** lisa XXX (otse laudast tarbijale) või turule lisa XXXI ja XXXIII
- **esmatoodete tootmine** toimub **turustamise eesmärgil**. lisa XXXI ja XXXIII
- **Esmatoode** – esmatootmise kohas saadud/varutud toiduks kasutatavad loomsed saadused, nt piim, munad, mesi.
- **Turustamine** - esmatoodete müügiks pakkumine, müümise või muul viisil tasu eest või tasuta üleandmine.

Loomatervishoid üldnõuded lisa XXIX

- 1. Põllumajandusloomad peavad olema märgistatud vastavalt nõuetele**
- 2. Veisepassid peavad olema täidetud vastavalt esitatud nõuetele**
- 3. Loomapidaja peab õigeaegselt kandma loomade andmed arvestusdokumenti, mida ta peab säilitama 3 aastat ja esitama need järelevalve-ametnikule tema nõudmisel**
- 4. Sea liikumisel peab sea märgistamine vastama kehtestatud nõuetele**
- 5. Loomapidaja peab pidama sigade arvu kohta arvestust ja esitama vastav vormi PRIA-le iga aasta 15. maiks**
- 6. Loomapidaja peab koostama toiduohutusealase teatise tapale saadetava sea-, veiste- ja hobustepartii kohta ja säilitama seda vähemalt 3 aastat**

- 7. Kõrvaliste isikute juurdepääs farmi peab olema reguleeritud**
- 8. Põllumajandusloomade ja loomsete saadustega vahetult kokkupuutuv isik peab omama tervisetõendit**
- 9. Peab olema läbi viidud kohustuslikud diagnostilised uuringud profülaktilised töötlemised**
- 10. Loomapidaja peab pidama arvestust manustatud ravimite ja ravimsöötade kohta**
- 11. Hukkunud või hädatapetud loomade korjused tuleb hävitamisele saatmiseni hoida võimalikult eraldatud tootmis- ja loomapidamishoonetest**
- 12. Hukkunud või hädatapetud loomade korjused tuleb hävitamisele saata ilma asjatu viivitusega**
- 13. Loomsete jäätmete hävitamisele saatmis- äridokumente tuleb säilitada vähemalt kaks aastat**

Lisa XXX esmatootmise hügieeninõuded väikeses koguses esmatoodete tootmisel

- 1. Munad pärinevad ilma kliiniliste haigustunnusteta lindudelt**
- 2. Munade kogumine, varumine/transport, hoidmine ja säilitamine toimub viisil, mis väldib nende saastumist.**
- 3. Munatootja peab toodetud munade kohta arvestust, näidates munemise kuupäeva, koguse, turustatava koguse/aja/koha/saatelehe numbri.**
- 4. Munade turustamisel on vormistatud nõuetekohane saateleht**
- 5. Loomaomanik on teadlik, et tal on kohustus teavitada Veterinaar- ja Toiduametit loomade haigestumisest või muudest asjaoludest, mis võivad tema poolt toodetud esmatoote kudu ohustada inimese tervist.**

- 6. Toorpiim pärineb loomadelt, kellele ei ole manustatud ravimeid ega teisi veterinaarpreparaate, mille keeluaeg kestab ja kellele ei ole manustatud keelatud aineid ega tooteid**
- 7. Peale lüpsi hoitakse toorpiima tingimustel, mis takistab selle saastumist ja riknemist. Toorpiim jahutatakse viivitamata temp.8° C; juhul kui piima ei turustata igapäevaselt siis temp.6° C.**
- 8. Loomaomanik on teadlik, et väikeses koguses toodetud toorpiima võib turustada üksnes otse farmist tarbijale.**

Lisa XXXI esmatoodete hügieeninõuded esmatoodete turustamisel

- 1. Esmatoote tootmine, varumine, kogumine, transport, säilitamine, hoidmine toimub viisil, mis väldib selle saastumist**
- 2. Loomapidamisruumid on puhtad ja heas seisukorras**
- 3. Loomade pidamisel kasutatavad seadmed, mahutid, salved on hoitud puhtana ja heas korras.**
- 4. Loomad on puhtad**
- 5. Loomapidamisüksuses kasutatakse vett, mis ei ole esmatoote saastumise allikaks**
- 6. Loomapidamisüksuses on rakendatud süsteem, mille tulemusena on välditud muude loomade ja kahjurite poolt põhjustatav esmatoote saastumine.**
- 7. Loomapidamisüksuses toimub jäätmete ja ohtlike ainete hoidmine, kogumine viisil, mis väldib esmatoote saastumist**

- 8. Loomaomanik on teadlik, et tal on kohustus teavitada Veterinaar- ja Toiduametit loomade haigestumisest või muudest asjaoludest, mis võivad tema poolt toodetud esmatoote kaudu ohustada inimese tervist.**
- 9. Esmatootmise käigus võetud proovide mittenõuetekohaste analüüsitulemuste korral rakendab loomapidaja seadusest tulenevaid meetmeid loomade ja esmatoote käitlemisel ja peab selle kohta igakülgset arvestust.**
- 10. Veterinaarravimeid kasutatakse vastavalt seaduses ettenähtud korrale**
- 11. Esmatoodete tootja peab arvestust esmatoote tootmise aja, koguste, turustamise koha kohta ja saatelehtede kohta**
- 12. Loomapidaja peab arvestust loomadel esinenud haiguste kohta, mis võivad vähendada/ohustada loomse päritoluga esmatoote ohutust**

Ettekirjutused ja ettekirjutuste täitmise tähtajad.

- **Puuduste avastamisel või nõuetele mittevastamise korral tehakse ettekirjutuste tabelisse vastava leitud puuduse kirjeldus, märgitakse viide konkreetsele seadussättele.**
- **Määratakse ettekirjutuse täitmise tähtaeg.**
- **Järelkontroll teostatakse mitte hiljem kui kahe nädala pärast ettekirjutuse tähtaja möödumist**

Täna tähelepanu eest!

- Küsimused?